

บันไดปลา...

เพื่อทรัพยากรประมงที่ยั่งยืน

ปลาเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ซึ่งคนไทยใช้บริโภคเป็นอาหารหลักชนิดหนึ่งตลอดมา ธรรมชาติของปลาโดยทั่วไปจะมีการอพยพย้ายถิ่นที่อยู่เช่นเดียวกับสัตว์อื่นๆ หากเส้นทางการอพยพ ถูกปิดกั้น เช่น จากการสร้างเขื่อน นักวิทยาศาสตร์จึงได้คิดค้นหาวิธีการที่จะช่วยอนุรักษ์พันธุ์ปลาให้ ผ่านสิ่งกีดขวางไปได้ ในบรรดาทางผ่านของปลาที่นิยมก่อสร้างกันมาก คือ **บันไดปลา**

บันไดปลา ถูกสร้างขึ้นโดยมีความต้องการที่จะช่วยให้ปลาและสัตว์น้ำ ชนิดอื่นๆ สามารถเดินทางผ่านสิ่งกีดขวางไปได้ เช่น ในกรณี การสร้างเขื่อนปิดกั้นลำน้ำ ที่ซึ่งปลาและสัตว์น้ำมีการเดินทาง หรือไม่ก็กรณีที่ปลาต้องการเดินทางผ่านหน้าผา น้ำตก ให้ขึ้นไปหาที่ผสมพันธุ์หรือวางไข่

● การอพยพของปลา (The Migrations of Fishes)

การอพยพเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของปลา เช่นเดียวกับสัตว์ชนิดอื่นๆ ซึ่งหมายถึง การปรับตัวครั้งสำคัญของปลา เพื่อเสาะหาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับความต้องการของ ชีวิตในช่วงนั้นๆ เพื่อเป็นหลักประกันความอยู่รอดทั้งตนเองและของลูกที่จะเกิดตามมาใน อนาคต ดังนั้นการอพยพจึงเปรียบเสมือนสายใยที่เชื่อมโยง “ช่วงชีวิต” แต่ละช่วงในวัฏจักรของปลา ให้ติดต่อกันโดยไม่ขาดตอน

● การอพยพย้ายถิ่นของปลา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 01 เดินทางเพื่อวางไข่ (Spawning Migration)
- 02 เดินทางเพื่อหากิน (Feeding Migration)
- 03 การเดินทางเพื่อหลบหนาว (Wintering Migration)
- 04 เดินทางเพื่อหลบหนีมลภาวะ

● ลักษณะการอพยพย้ายถิ่นของปลา จำแนกได้ ดังนี้

01 การเดินทางประจำฤดูกาล

การเดินทางเพื่อเปลี่ยนถิ่นเฉพาะในฤดูกาลหนึ่งๆ ซึ่งมีอาณาบริเวณการเดินทาง ไม่กว้างไกลนัก เช่น เดินทางจากฝั่งด้านตะวันออกของทะเลสาบไปสู่ฝั่งตะวันตก เป็นต้น

02 การแพร่กระจาย

การเดินทางร่อนเร่ไปโดยไร้จุดหมาย จนถึงทางอันแท้จริง โดยอาจจะมีเส้นทาง ประจำหรือไม่ก็ได้

03 การอพยพย้ายถิ่นที่แท้จริง

การเดินทางเพื่อหากินและการผสมพันธุ์ โดยมีแหล่งหากินอยู่ในถิ่นหนึ่ง แต่เมื่อ จะผสมพันธุ์จะต้องกลับไปยังถิ่นที่เคยอยู่ อย่างที่เห็นได้ชัดคือ ปลาแซลมอน ปลาเทราท์ เป็นต้น

สำนักงานฝ่ายฝึกอบรม
ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

www.seafdec.or.th